

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET <http://www.cbos.pl>
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/31/2001

OCENY DZIAŁALNOŚCI RZĄDU I OPOZYCJI W NIEKTÓRYCH KRAJACH EUROPY ŚRODKOWEJ I WSCHODNIEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Do comiesięcznych, wspólnych badań opinii publicznej w krajach Europy Środkowej, prowadzonych przez CBOS oraz partnerów z Czech (IVVM) i Węgier (TÁRKI), przyłączyły się w styczniu instytuty badawcze z krajów byłego ZSRR: Litwy (VILMORUS), Rosji (WCIOM) i Ukrainy (KIIS), a także ze Słowenii (Uniwersytet w Lublanie)¹.

Badani oceniali działalność rządu i opozycji w swoich krajach. W każdym z omawianych państw różny jest czas sprawowania władzy przez obecny rząd, a co za tym idzie - różny jest też stopień wykrystalizowania się opinii na temat jego pracy. W krajach Europy Środkowej od dłuższego czasu (od dwóch i pół roku w Czechach i na Węgrzech, od ponad trzech lat w Polsce) władzę sprawują te same gabinety. W badanych krajach byłego ZSRR obecne gabinety urzędują krócej niż rok. W Słowenii koalicyjny rząd został niedawno utworzony przez Janeza Drnovška, który funkcję premiera sprawuje z przerwą już od dłuższego czasu.

Jednocześnie zróżnicowana jest orientacja polityczna poszczególnych rządów. W Polsce i na Węgrzech władzę sprawują partie prawicowe, a w Czechach - Partia Socjaldemokratyczna. Na Litwie u władzy jest koalicja partii liberalnej i socjalliberalnej z udziałem Chrześcijańskich Demokratów, a także Akcji Wyborczej Polaków na Litwie. W Słowenii rządzi koalicja partii liberalnej, socjaldemokratycznej i ludowej, z udziałem ugrupowania emerytów. W Rosji i na Ukrainie u władzy są koalicje związane z urzędującymi prezydentami tych krajów, którzy mają zdecydowanie silniejszą pozycję niż głowy państw w krajach Europy Środkowej.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (128) przeprowadzono w dniach 5-8 stycznia 2001 roku na 1069-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski. Sondaż w Czechach (IVVM) zrealizowano w dniach 1-8 stycznia 2001 (N=989), na Węgrzech (TÁRKI) 9-15 stycznia 2001 (N=1522), na Litwie (VILMORUS) 18-22 stycznia 2001 (N=1012), w Rosji (WCIOM) 19-22 stycznia 2001 (N=1600), na Ukrainie (KIIS) 3-17 stycznia 2001 (N=1995) oraz w Słowenii (Uniwersytet w Lublanie) 29-31 stycznia (N=948).

OCENY DZIAŁALNOŚCI RZĄDU

W krajach Europy Środkowej - w Polsce, Czechach i na Węgrzech - gabinety rządowe są negatywnie oceniane. W odniesieniu do każdego z nich przeważają oceny krytyczne. Stosunkowo najlepiej postrzegany jest przez społeczeństwo swojego kraju rząd Viktora Orbána na Węgrzech - dwie piąte badanych wystawia dobre oceny jego działalności. Znacznie gorsze są opinie Czechów o rządzie Milosza Zemana (29% ocen dobrych) i Polaków o gabinecie Jerzego Buzka (24% ocen pozytywnych). W ciągu ostatniego roku (od stycznia 2000) nastąpiła niewielka poprawa opinii o gabinetach rządowych na Węgrzech i w Czechach, natomiast pogorszyły się notowania rządu polskiego.

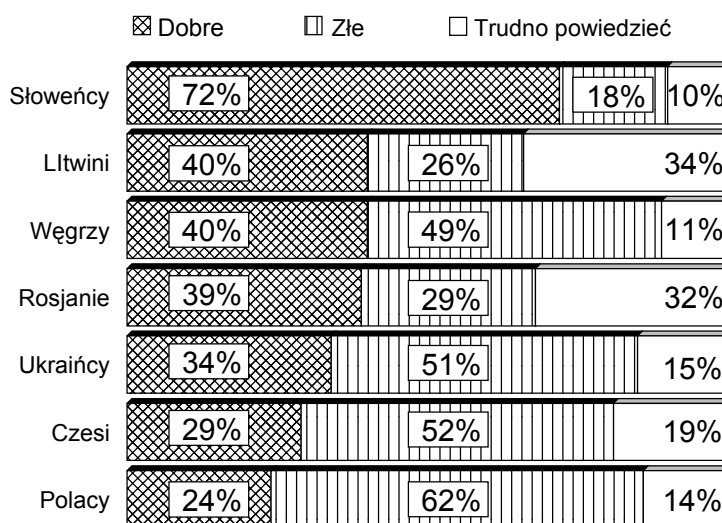
Nieco inaczej niż w Europie Środkowej oceniane są ekipy rządowe w krajach byłego ZSRR. W Rosji (rząd Michaiła Kasjanowa) i na Litwie (gabinet Rolandasa Paksasa) oceny pozytywne przeważają nad negatywnymi, a jednocześnie wysokie odsetki respondentów nie mają wyrobionego zdania w tej sprawie. Na Ukrainie przy ocenie rządu Viktora Juszczenki zaznacza się wyraźna przewaga opinii złych nad dobrymi.

Osobny przypadek stanowi Słowenia. Spośród omawianych przez nas państw postkomunistycznych społeczeństwo tego kraju zdecydowanie najlepiej ocenia swój rząd.

Tabela 1

Oceny działalności rządu	Czesi					Węgrzy					Polacy				
	1999		2000		2001	1999		2000		2001	1999		2000		2001
	II	VII	I	VII	I	II	VII	I	VII	I	II	VII	I	VII	I
	w procentach														
Dobre	33	19	23	28	29	52	36	33	37	40	34	32	28	18	24
Złe	41	62	61	56	52	36	51	56	53	49	54	54	58	61	62
Trudno powiedzieć	26	19	16	16	19	12	13	12	10	11	12	14	14	21	14

RYS. 1. OCENY DZIAŁALNOŚCI RZĄDU (STYCZEŃ 2001)

OCENY DZIAŁALNOŚCI OPOZYCJI

W omawianych przez nas krajach opozycja ma bardzo różne orientacje polityczne. W Polsce, na Węgrzech i na Litwie są w niej partie lewicowe, w Czechach zaś - prawicowe, ale także partia komunistyczna. W Rosji w opozycji do bloku prezydenckiego znajduje się zarówno partia komunistyczna, jak i demokratyczne partie prawicowe, ale jednocześnie każda z tych grup wspiera rząd przy okazji niektórych ustaw. Z uwagi na szczególną niejednorodność opozycji w Dumie, o różne jej odłamy zapytano osobno.

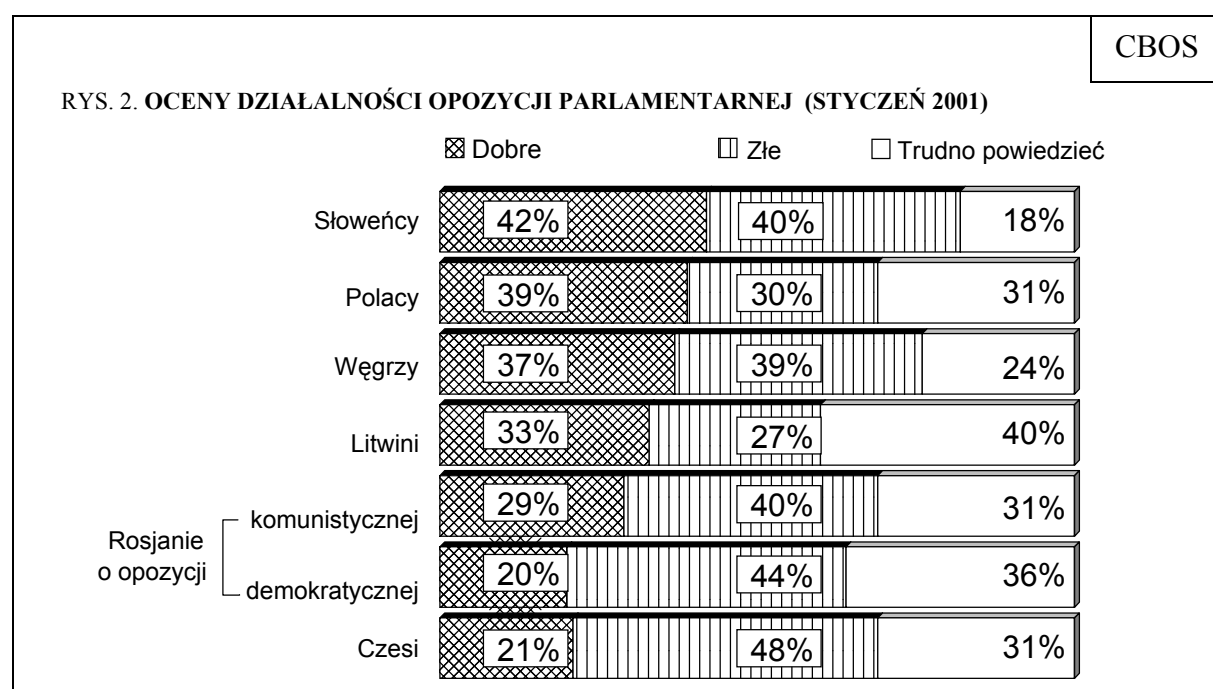
W Polsce, a także na Litwie zaznacza się przewaga pozytywnych ocen opozycji parlamentarnej. Na Węgrzech odsetki ocen dobrych i złych niewiele się różnią, natomiast w Czechach wyraźnie więcej jest ocen negatywnych. Warto zwrócić uwagę, że w Republice Czeskiej krytyczne opinie dotyczą zarówno gabinetu rządowego, jak i opozycji, co wskazuje na daleko idące niezadowolenie z funkcjonowania instytucji politycznych w tym kraju. Inaczej przedstawia się sytuacja w Słowenii, gdzie zarówno rząd, jak i opozycja oceniane są lepiej niż w pozostałych badanych krajach.

Rosjanie stosunkowo niekorzystnie oceniają oba odłamy opozycji parlamentarnej, jednak nieco lepiej postrzegana jest opozycja komunistyczna (29% ocen dobrych, 40% - złych) niż demokratyczna (20% ocen dobrych, 44% - złych).

Tam, gdzie rząd sprawuje władzę stosunkowo dłużej (czyli w trzech krajach Europy Środkowej), odsetek badanych mających wyrobione zdanie na temat jego pracy jest wyraźnie wyższy, niż odsetek osób, które potrafią ocenić działalność opozycji parlamentarnej. W Rosji i na Litwie natomiast zbliżone odsetki respondentów powstrzymują się z odpowiedziami na pytanie zarówno o rząd, jak i opozycję. (Na Ukrainie nie pytano o opozycję.)

Tabela 2

Oceny działalności opozycji parlamentarnej	Czesi					Węgrzy					Polacy				
	1999		2000		2001	1999		2000		2001	1999		2000		2001
	II	VII	I	VII	I	II	VII	I	VII	I	II	VII	I	VII	I
	w procentach														
Dobre	-	17	19	18	21	37	32	36	38	37	40	33	36	30	39
Złe	-	56	56	56	48	38	39	39	40	39	31	33	33	36	30
Trudno powiedzieć	-	27	27	26	31	25	28	25	22	24	29	34	31	34	31

W Czechach, Polsce i na Ukrainie oceny działalności gabinetów rządowych są nieco gorsze niż w Rosji i na Litwie. Wydaje się, że jedną z możliwych przyczyn tego stanu rzeczy jest niewyczerpany jeszcze wśród Rosjan i Litwinów „kredyt zaufania” udzielany przez społeczeństwo po zmianie ekipy rządowej. Przyczyn mniejszego niż w Rosji i na Litwie poparcia dla ukraińskiego rządu należy zapewne szukać w nie najlepszej sytuacji politycznej Ukrainy, m. in. w oskarżeniach o przestępstwa gospodarcze i kryminalne, kierowanych publicznie pod adresem ministrów. W porównaniu z obiema wyróżnionymi wyżej grupami krajów wyraźnie zaznacza się odrębność Słowenii, gdzie zarówno rząd, jak i opozycja uzyskują wyższy odsetek ocen dobrych niż rządy i frakcje opozycyjne w pozostałych badanych krajach.

Opracował
Michał WENZEL